

Boro Radičević

TRAGOM SMUČARSKE STAZE

55 godina najstarijeg smučarskog kluba u BiH

tragom smučarske staze

Pet i po decenija od osnivanja Ški-kluba,
prvog smučarskog kluba u Bosni i Hercego-
vini, čije tradicije danas nastavlja Smučarski
klub Sarajeva.

Kad je 1953. godine Jahorina ugostila inostrane smučare u okviru 1. Jahorinskog kupa, učinjen je prvi prozor u svjetsko smučarstvo. A kada je, samo dvije godine kasnije, na Jahorini održana i Studentska prvenstva svijeta u smučanju, udarili su temelji za internacionalnu tradiciju Jahorine.

Vremenom, dopunjavali su se stari i gradili novi objekti na Jahorini, a tradicija međunarodnih takmičenja, uz manje prekide, i dalje je nastavljena. Novi prelomni korak načinjen je krajem četrdesetih godina, kada su entuzijasti Sarajevskog smučarskog kluba, koji je cijelo ovo vrijeme bio nosilac sportskih aktivnosti na Jahorini, počeli da razmišljaju o kandidovanju za organizaciju takmičenja višeg međunarodnog ranga.

Evropski nasledinski kriterij, organizovan od strane SSK 1971. godine na Jahorini, ponovo je svjetskoj sportskoj javnosti stavio na znanje da raspoložimo sa sposobnim organizatorima i sa najkvalitetovnijom zimskom prirodom. Odlična organizacija ovog takmičenja bila je presudna da FIS prihvati našu kandidaturu za Evropski kup, održetu na sastanku održanom 8. juna 1974. godine. Dobili smo organizaciju i odmah se pristupilo uređivanju staza, naročito staze za spust, prve od strane FIS-a homologirane staze te vrste u našoj zemlji.

Prvi Evropski kup na Jahorini donio je novo samopouzdanje, a sluhaj je htio da se te 1975. godine, zbog nedostatka snijega na Pohorju, oporavimo i kao domaćini Svjetskog kupa za žene, takmičenja za „Zlatnu lovu“. Ocjena vođa inostranih ekipa i delegata FIS-a bila su vrlo povoljna, pa se nakon drugog takmičenja za Evropski kup, koje je održano 1976. godine, počelo razmišljati i o još većim smučarskim priredbama na Jahorini.

Razmišljalo se, naravno, o Svjetskom kupa. Ta ideja nije bila nova. Studije OECD-a „Mogućnosti i problemi razvoja zimskog turizma u Jugoslaviji“, Pariz 1968, bila je osnov da se područje Sarajeva počne posmatrati u jednom novom svjetlu. — kao područje koje po svojim klimatskim i drugim pogodnostima može ugostiti i prihvatiti desetina hiljada smučara. Još početkom

sedamdesetih godina rodila se ideja o mogućnosti organiziranja zimskih olimpijskih igara. No, bez obzira na njenu prenamjenost, ideja nije napuštena od strane brojnih smučarskih radnika, a čemu su glavnu ulogu igrali upravo članovi Sarajevskog smučarskog kluba. Bila je dalje razrađivana, sve do ovih zimskih dana 1977. godine, kada su, u saznatim uslovima, sačinjeni konkretni prijedlozi za kandidaturu Sarajeva za 14. zimsku olimpijsku igru 1984. godine.

Motoci aktivnosti na pripremi kandidature bili su oni isti smučarski entuzijasti koji su bili stub organizacije svih dotadašnjih smučarskih takmičenja, inače najpripraniji za ideju da se Sarajevo kandiduje za organizaciju olimpijskih takmičenja.

Sažet u ovih nekoliko desetina redova, rast ka Olimpijadi može izgledati prilično jednostavan. No, prve bitke karijere organizacije 14. zimskih olimpijskih igara treba tražiti još u ranim pedesetim godinama, a kompletni proces narastanja organizatorskih sposobnosti treba gledati i kroz trudi nesejanih smučarskih entuzijasta, koji su godinama s mnogo ljubavi, truda i znanja vršili i gradili nacemu Sarajeva kao uspješnog domaćina međunarodnih takmičenja.

Dragutin Kosovac

**SMUČARSKI
KLUB
SARAJEVO**

1928

1950

1981

---

prije nego se preпустite sjećanjima

Knjiga „Tragom smučarske staze“ nastala je kao plod želje aktivista Smučarskog kluba Sarajevo da se na jednom mjestu sakupi i od „vruće vrnjane“ sačuvaju dragocjena sjećanja na početke organizovanog smučanja u Sarajevu i Boini i Hercegovini uopšte, da se dijelovi brižne živaneh privatnih smučarskih arhiva objedine u jedno veliko i drago sjećanje na prve sarajevske smučarske šampione. Na svoje bijele staze koji su dalje utirali putove smučarskog sporta u prvim postlijetninskim godinama, na generacije šampiona iz pedesetih, šezdesetih i sedamdesetih godina, na mlade i djevojke na kojima danas leži budućnost Smučarskog kluba Sarajevo, na nbrojane aktiviste koji se nikada nisu penjali na pobjednička postolja, ali bez kojih Ski-klub Sarajevo, Sarajevski smučarski klub, odnosno Smučarski klub Sarajevo ne bi bio ono što jeste – pionir sporta na temeljima čijeg se razvoja kroz decenije rodila ideja da se Sarajevo kandiduje za organizaciju 14. zimskih olimpijskih igara, čiji čeno domaćini, u ponovno, biti 1994. godine.

Knjiga „Tragom smučarske staze“ sastavljena je svim ljudima koji su dio tebe ugodi-

li u pet i po decenija postojanja Kluba, svim generacijama sarajevskog smučanja, dječijim dečcima i bakama, majkama i očevima, njihovim sinovima i kćerkama, sedalčinim aktivnim smučarima i smučarkama. Namijenjena je i svim ostalim, koji iz bilo kojeg razloga interesuje kako se razvijalo smučanje u Sarajevu, kako se od prve škole razvio klub čije zadnje za današnji i budući olimpijski procvat smučanja u Boini i Hercegovini nisu male.

Pred sobom imate u osnovnim crtama ispisanu istoriju Kluba, vjerovatno i sa dosta izostavljenih detalja o događajima koji su u njoj trebali da nađu mjesto. Međutim, umjesto ljutnje na eventualne propuste, potrudite se da na njih ukazete, kako bismo ih prilikom neke buduće godišnjice, kad ćemo, svjeteni smo, dopisati još svjetlije stranice o Smučarskom klubu Sarajevo – ispravili.

Stoga, imajte razumijevanja za sve probleme prilikom prikupljanja građe za ovu knjigu, jer posao nije bio nimalo lak, tim više što je klupska dokumentacija bila prilično oskudna i praktično se sastojala od nepotpune zbirke zapisnika i izvještaja sa godišnjih skupština.

I na kraju, prije nego se prepustite sjećanjima, dozvolite još da se zahvalim svim članovima Ski-kluba Sarajevo, Sarajevskog smučarskog kluba, odnosno Smučarskog kluba Sarajevo koji su svojim dragocjenim priložima doprinijeli da sve ono što se dešavalo u pet i po smučarskih decenija objedinimo u ovoj knjizi. Posebno zahvalnost dugujem sedalčinom predsjedniku Komisije za informisanje i propagandu Bori Komljenoviću, čija mi je saradnja na ovom poslu bila najdragocjenija.

Boro Radovanović
Sarajevo, avgust 1992.

prve skije

Kad smo već krenuli u istoriju svjetskog smučanja, red je da bar kratkičasto zasvirimo i u istoriju ovog sporta u svijetu. No, prije toga da kažemo nešto o nacijinima ovog sporta koji se upotrebljavaju u našim krajevima. Riječ je, naravno, o smučanjci i skijanju, odnosno smučkama i skijama. Nijedna riječ nema korijena u epskohrvatskom jeziku, a obje se upotrebljavaju ravnopravno. Prva je strana i posuđena je iz norveškog jezika (s k i), a druga je slovenskog porijekla, odnosno uzeta iz slovenačkog jezika. Svoje vrijeme je upotrebljavana i riječ smučarstvo, što je samo modifikacija izvorne riječi smučanje.

Internacionalizacija norveške riječi ski nije nikako slučajna. Mada se sa sigurnošću ne može reći da je smučanje stari koliko ljudski rod, ni ta riječ baš previle daleko od istine. Naime, prema pronađenim pećinskim crtežima, a i nekim sačuvanim predmetima iz kamenog doba, ustanovljeno je da su se stanovnici sjevernih dijelova zemaljske kugle za kretanje po snijegu služili nekim predmetima, koje su pričvrstili na oboju.

Najstarija sačuvana „skija“ pronađena je u Hotingu u Švedskoj i prema procjenama, stara je oko 4.500 godina. Najstariji ortel skije pronađen je u jednoj pećini u Norveškoj, a potiče negdje oko drijetihjadite godine prije naše ere. Nešto mlađi crteži otkriveni su i u pećini na obali rijeke Vig, u blizini Bjellog mora, te u Salavmugu, u jednoj pećini na obali jezera Onaga.

Čeraki hroničar Sakso Grammatikus spominje smučare u 8. vijeku, a ovaj sport prisutan je i u najstarijim finskim narodnim pjesmama. Zatim, tu su bilježike vizantijskog historičara Prokopija, koji je zabilježio da su skije upotrebljavane i u vojnim pohodima još u šestom vijeku.

Prva smučarska trka održao je švedski historičar Olaus Magnus 1555. godine, a iz tog perioda je i zapis o maršu švedskog kralja Gustava Vasa, koji je na skijama prešao 86 kilometara. U spomen na ovaj pohod, danas se organizuje najmasovnije smučarsko takmičenje pod nazivom Vasalopet.

Posetan doprinos popularizaciji smučanje doprinijela su dvojica istraživača, Šveđanin Nordenskjöld i Norvežanin Nansen, koji su osamdesetih i osamdesetih godina prošlog vijeka prešli Grenland. Nansen je napisao i knjigu pod naslovom „Skijsma po Grenlandu“, koja je vrlo brzo prevedena na brojne jezike, pa je postala kao izvrsna propaganda smučarskog sporta.

Iaču najstarijim smučarskim klubovima je onaj koji je osnovan u Kristianiji u Norveškoj, a bilo je to 1877. godine. Imačy, u Kristianiji je još 1767. godine održano jedno smučarsko takmičenje norveških vojnika, koji su još tada imali svoje smučarske čete. Tradicija Kristianije našla je svoje mjesto i

u smučarskoj terminologiji.

U međuvremenu smučanje se razvijalo i u Češkoj, Njemačkoj, Austriji, Francuskoj, Rusiji, Švajcarskoj, nastali su novi klubovi i prenosoci.

Na, ponovo je istorija vezana za Kristianiju. U ovom je gradu 1910. godine formirana Međunarodna smučarska komisija, koja je pripremila prve propise za međunarodna smučarska takmičenja. Međunarodna smučarska federacija (FIS) formirana je 1924. godine u Šamoniji u Francuskoj, kada je u ovom gradu održano Međunarodna nedjelja zimskih sportova, koja je naknadno priznata kao I. zimsko olimpijsko igra.

bloške smučke

Medu starije dokumente s opisom smučanja spada i onaj L. V. Valvazona, koji govori o smučanju u našim krajevima, u Biskama. Dokument je iz 1688. godine, a u njemu se opisuje da su slovenački kmetovi za prevoz niz strome snježne padine koristili neku vrstu skija i jedan dugi štapi, koji je služio za otklivanje, upravljanje i kočenje.

Međutim, bilo je to smučanje iz potrebe, ranije iz zadovoljstva, i prema mišljenju historičara bloško smučanje nije direktno uticalo na razvoj smučarskog sporta u Sloveniji. Kao i u većini evropskih zemalja, prvi poduhvati došli su iz nordijskih zemalja, posebno nakon Nansenove ekspedicije na Grenland, koja je, kako smo već rekli, doživjela veliki publicitet.

Za pionire smučanja u našim krajevima smatraju se Edmund Čibej i Rudolf Čvetko. Čibej je 1888. godine donio prve originalne norveške smučke u Sloveniju, a Čvetko je

bio jedan od prvih lokalnih smučarskih učitelja u Školi Marijasa Zdenkog.

Zabilježeno je i to da su 1895. godine dva nepoznata slovenačka planinara načinila jednu od prvih smučarskih tura iz Ljubljane do Šmarne Gore.

Smučanje se, prema pisanim dokumentima, u prošlom vijeku počelo razvijati i u Hrvatskoj. Franjo Bučer je još u sezoni 1894/95. organizirao prvi smučarski tečaj u Zagrebu, a pokrenuo je i osnivanje Skijaške sekcije u okviru Prvog hrvatskog skijaškog društva.

Iako, Zimski sportski savez osnovan je u Ljubljani 1920. godine, a on dvije godine kasnije preneti u Jugoslovenski zimsko-sportski savez. Ovaj savez 1923. godine postaje član Međunarodne smučarske komisije. Iste godine naši smučari učestvovali su na prvim međunarodnim takmičenjima.

smučari u bosanskim planinama

Prve smučke u Bosni i Hercegovinu stigle su s austrougarskom okupacijom ovih krajeva, koja je izvršena 1878. godine. Dotijeli su ih austrijski vojnici i namjštenci, koji su se ovim sportom do tada bavili u svojim Alpima. Međutim, domaće stanovništvo u početku ostalo je samo posmatrač ove novine. Smučanje je u to vrijeme bila samo sporedna aktivnost tek pojedinih članova planinarskih društava, od kojih je prva, s imenom Turistički klub, osnovano 1882. godine, a okupljao je prije svega starije i po nekog od domaćih bogatijih ljudi.

Značajan korak na razvoju smučanja našinjen je 4. aprila 1885. godine, kada je u Sarajevu osnovana područna Radničko turističko društvo Prijatelj prirode. Centrala ovog društva bila je u Beču, a osnovala ga je austrijska Socijaldemokratska partija još 1885. s ciljem da među sindikalno organizovanim radnicima podstigne razvoj izletništva i rekreativnog bavljenja u prirodi. U društvo Prijatelj prirode već prve godine uključio se i veći broj domaćih radnika. Zimsko planinarjenje, odnosno planinarjenje uz upotrebu smučki postaje jedna od djelatnosti ovog

naprednog društva, čija je, inače, samostalno djelovanje nastavljeno i po završetku prvog svjetskog rata.

Zanimljivo je da je sarajevsko Radničko turističko društvo Prijatelj prirode, pošto se osamostalilo po završetku rata i ujedinjenje ranih krajeva, okupljajući sindikalno organizovane i lijevo orijentisane radnike, osnovale svoje područnice u Zenici, Zagrebu, Osijeku, Sisku, Koprivnici, Slavonskom Brodu, Makarskoj, Šplitu i Mariboru.

Za period do prvog svjetskog rata, od osnivanja Radničko turističkog društva Prijatelj prirode, čija je istina osnovna djelatnost bilo planinarstvo, interesantno je i to da su učestali i masovni izleti u planine sa zimskih mjeseci započeli i teška osljednica za novi sport na svijetu, koji je u bjelodniškim i jehorinškim selima do tada donosio samo nevola.

Prvi svjetski rat prekinuo je aktivnosti prvih ljubitelja smučanja. No, sa završetkom ratnih razaranja, smučanje i smučari ponovo stupaju na scenu. Interesantna je priča o jed-

nom događaju iz 1918. godine, koju smo čuli od Svetislava Mišićevića, jednog od planina smučanja u Bosni i Hercegovini, inače dugogodišnjeg člana Ski-kluba Sarajeva.

— Tak što su okupatori ottili iz Sarajeva, jedan dečak iz Mahale pronio je Obalom skija. Inozemci su ga, a moj brat Vlado ga upita hoće li ih prodati. Momak veli: Erno ih u kasarni ispod Bistrika koliko hoćeš. Čigani otvorili banaku, čitava ih je kamara, a ja više nisam mogao ponijeti. Čakle — reče momak i ode dalje Obalom. — Vlado i Jakov Trifković ottili su do kasarne i prerijeli desetak pari skija na naš tavan, tako da je ubrzo odijelo ruše preko skijašnice ispod Pivara.

O daljem putu novog sporta, Svetislav priča: — Već 1920. godine na Trebeviću su se pojavili prvi domaći skijaši; Branko Kaluderić, Vantar, Jeltanović, Samardžić, Lukić i još neki koji su još kao bečki studenti naučili da skijašu na Semerlingu. Oni su bili jedni od

osnivača Ski-sekcije pri Sportskom društvu Škavija, koje je ubrzo počelo priprema za izgradnju turističkog doma na Mirvanjima pored Pazarića.

Sportsko društvo Škavija, o kome se govori u prethodnom pasusu, osnovalo je 1922. godine Sekciju za planinarstvo i zimski sport. Međutim, još 1919. godine Društvo planina na Bosni i Hercegovini organizuje takozvane „smučarske partije“ po planinama.

Smučanje se sve više širi i više nova pristalice u gotovo svim sarajevskim sportskim društvima, u kojima se osnivaju planinarsko-skijaške ili samo skijaške sekcije. Pristalice novog sporta su i članovi Romarija, Kozara, Bjelašnice ... Međutim, smučanje je još uvijek bilo samo „počin“ uz druge sportske aktivnosti, sve do 1928. godine, kada je osnovan prvi smučarski klub u Bosni i Hercegovini, Ski-klub Sarajeva, klub čije tradicije danas nastavlja Smučarski klub Sarajeva.

Priloge iz osnivačke strane revije „Naše ljepote“ i olo tekste u kome se prvi put spominje Ski-klub

Planinski vijeći koji okružuju Sarajevo uvijek su imali stalne posjetioce i za ljetnjih i za zimskih mjeseci, kada je osnovan Ski-klub Sarajevo. Do tada u Sarajevu je postojalo sedam sportskih društava, koja su u svom sastavu imala i smučarske sekcije; Društvo planinara BiH (osnovano 1919. godine), SK Slavija (osnovana 1922.), PD Romarija (osnovana 1923.), PD Kosmos (osnovano 1923.), HSD Bjelobriže (osnovano 1924.), SK Berzelus (osnovano 1924.) i RTD Prijatelji prirode (osnovano 1905.).

— Među te postojeće skijaške sekcije u pojedinih sportskim društvima, na skijanje se do tada nije uglavnom individualno, odnosno u manjim grupama, bilo na Trebević, Čengopjelo, pa i na Jahorinu — priđe Svetozar Kaluđerović, jedan od prvih predjednika Ski-kluba Sarajevo. — Ono što dođe na ideju da sve to organizujemo ozbiljnije i da formiramo klub kome će jedine djelatnost biti skijanje. Najznačajnija ličnost iz tih prvih, a i kasnijih dana djelatnost Ski-kluba Sarajevo bio je bankovni činovnik Vlado Hrišćević. On, Drago Cvjetić i Dušan Krištanović ubrzo su bili i na sudžijki kursu u

Sloveniji, nakon čega je počeo sistematski rad i organizacija takmičenja.

Nažalost, nije sačuvan nijedan dokument u kome je zabilježen tačan datum formiranja Kluba. Ali, prema jednom tekstu objavljenom u reviji „Nale ljepota“ od januara 1929. godine, može se zaključiti da je Ski-klub osnovan početkom zimskog sezone 1928./29, odnosno krajem 1928. godine. „Nale ljepote“ januara 1929. godine piše:

„Zadnjih godina uzima skijaški sport u Bosni sve više maha. Ove zime osnovan je i Ski-klub. Terena za skijanje imamo na više mjesta, ali ovaj na Golju Jahorini je najbolji, jer je najpristupačniji, udaljen od Pala 4 sate u zimsko doba...“

Ima dosta mišljenja da je Klub osnovan 1927. i to je zapisano u mnogim današnjim sportskim istorijskim. Međutim, jedini sačuvani pisani dokument upućuje na 1928. kao godinu osnivanja Ski-kluba u Sarajevu.

Prema kazivanju Dese Hrišćević, Vladine supruga i jedne od prvih smučarskih takmi-

Dr. Branko Kakađerić

čarbi u Bosni i Hercegovini, značajnu ulogu u osnivanju Kluba imali su i kapetan Buzo Grahovac i dr. Miroslav Debeljak.

— Za prvog predsjednika izabran je Branko Kakađerić, advokat. Međutim, funkciju predsjednika praktično je vršio Miroslav Debeljak — kaže Đosa Hrišafović.

Po sjedenju Đosa Hrišafović, Aleksandra Trumića, Vilića Bača i Svetozara Kakađerića, u predratnom periodu na dubrovačima predsjednika Ski-kluba Sarajevo nalazili su se još Svetozar Kakađerić, Dušan Krmanović i Aleksander Trumić.

Novooosnovani klub bio je za to vrijeme nešto posebno. O tome Aleksander Trumić kaže:

— Bio je to građanski klub, bez nacionalističkih tendencija ili bilo kakvog okupljanja u tom pogledu. Bilo je i drugih klubova, ali

djelatnost im je bila planinarsko-smučarska, a jedini se Ski-klub isključivo orijentisao na smučanje.

Na pitanje šta ga privuklo pionirskom radu u Ski-klubu, jedan od najaktivnijih članova, čika Vlado Hrišafović, koji danas ima 79 godina i sa suprugom živi u Boku na Braču, odgovara:

— Zadovoljstvo je bilo podizati jedan narod i uz to vrlo lijep sport. Posebno me oduševljavao rad sa senjskom omladinom. Inače, za sam Klub me vezivale besgranične drugarstvo, koje je vladalo među njegovim članovima.

Krajem tih dvadesetih godina, kad smučanje od izletničkog prerasta u takmičarski sport i smučarska oprema poprima nove karakteristike:

— Na palice, koje se rađe od barmbusa, tor-kine i ljeske, počinju da se izrađuju kopljice, a na rukohvate palice kožne petlje — prijelazi se dugogodišnji smučarski nadnik Šolider Boban Ilić — Smučari su nosili takozvane pump ili viki-pantalone od lajske, gozgarice sa klincima, kape od lajske sa nosnicama i šifrom, rukavice sa odvojenim palcem plitene od vune. U upotrebi su bili „hujvelci“, „langirneri“ i „bilgeri“ vozovi, a u samoj tehnici prihvaćen je napredak u brzini korača u ravnicu i naka vrata dvokorača i trokorača, te neki elementi plućne tehnike.

Vač prvih godina po osnivanju Ski-klub Sarajevo organizuje snažnu propagandu smučarskog sporta među sarajevskom omladinom, prije svega, kroz organizaciju takmičenja, od kojih je prvo bilo na Beranji, a ubrzo i kroz kurseve smučanja. Tih prvih godina Klub nije imao svojih objekata na planinama, pa su takmičenja i kursevi najčešće održavani na terenima više Jezera, popularnog kupališta Sarajlija.

U štampi je zabilježeno jedno takvo masovno propagandno takmičenje februara 1929. go-

dine na padinama iznad Jezera, a istog mjeseca Ski-klub je organizator i Prvog prvenstva Bosne i Hercegovine u smučanju. Takmičenje je održano ušne u tržanje nastoji dugoj 22 kilometra. Inače, prvih godina aktivnosti skocnat je bio dat na smučarsko-tržanje.

U štampi se, takođe, daje značajan publicitet aktivnosti Ski-kluba na popularizaciji smučarskog sporta, uz objavljivanje fotografija najatraktivnijih terena na planinama koje okružuju Sarajvo, posebno Jahorine i Orlopoljskog. Zahvaljujući i toj propagandi sve je više polaznika na klupskim kursovima smučanja. Jednog od tih kurseva prijača se i Franjo Kanta:

— Kad sam 1930. godine nepoklon otkorio svoj san i kupio skije, odmah sam se prijavio na kurs koji je vodio Josip Sigmund. Kurs je održan iznad Jezera, a trajao je sedam dana. Posebna atrakcija za nas polaznike predstavljala je vođnja prema potoku po mjesačini. Nakon ova, kursevi su počeli da se organizuju i na Jahorini.

Značajan datum u istoriji smučanje u Bosni i Hercegovini je 12. decembar 1930. godina. Naime, tada je osnovan Sarajevski zimsko-sportski podsavez za Drinsku, Zetiku i Vrbasku Banovinu, čij je zadatak bio da razvija smučanje, u čemu je imao dosta uspjeha. U Sarajevski zimsko-sportski podsavez odmah je učlanjeno pet sportskih društava i klubova: PD Romanija, Planinarsko društvo u BiH, SK Slavija Sekcija za planinarstvo i zimski sportove, PD Kasos i Ski-klub Sarajvo.

Već početkom tridesetih godina pojačava se aktivnost na planini. Naime, 1930. godine na Palama je izgrađen Hotel "Košovići" a na Jahorini podignuta vrlo popularna Terekova koliba, pa one objekte sve više koriste smučari svih društava i klubova za takmičenja i kurseve. Među njima su i dalje najaktivniji članovi Ski-kluba, koji posebnu pažnju počinju da posvećuju i organizovanju kurseva za omladinu jahorinskih sela i Peta.

Božidar Ušić

Omogućenja članstva posvetuje se posebna pažnja, ali i stručnom osposobljavanju kadrova za održavanje smučarskih kurseva. Tako iz lista „Jugoslavenska pošta“ od 30. marta 1933. godine saznajemo da je...

... objavljuje zimsko sportsko društvo Ski-klub odlučilo da tri svoja najagilnija člana smučara pošalje u Sloveniju na Triglav da zavirte nastavenički kurs smučanja. Na sjednici odbora riješeno je da se pošalje Vlado Hrišolović, Drago Cvjetić i Đulko Kremenović. Kurs će održati poznati i čuveni norveški rekorder Gutenson. Kurs će trajati tri nedjelje...”

Iste sezone „Jugoslavenska pošta“ bilježi i saradnju Ski-kluba s vojskom na obuci vojnika u smučanju.

„Ski-klub, u sponzorstvu sa generalom Dubičem, kao predsjednikom Olimpijskog odbora, odlučio je na terenu Bjelašnice da izvede vojničke patrolne vježbe. Tim vježbama bi sudjelovali osim članova Ski-kluba i članovi Slavija, Romanija i ostalih turističkih društva...

na koja se bave zimskim sportovima..." („Jugoslavenska pošta", 23. februara 1933. godine).

Iz ovog teksta vidimo da, danas olimpijska, Bjelašnica ni prije pedesetak godina nije bila nepoznata ljubiteljima smučarskog sporta.

U toku 1933. godine, prema evidenciji Bobana Ilića, sarajevski klubovi i društva održali su ukupno sedam takmičenja, od kojih je svakako najinteresantnije jedno od prvih zračnijih takmičenja ženske omladine na Patacu 19. februara 1933. godine. Djevojke su se nadmetale u trčanju na stazi dužoj četiri kilometra. Zabilježeno je da je pobjeđa na tom ženskom takmičenju pripala Abdi Karahasanović, druga je bila Ota Peci, a treća Dasa Hrišćević.

Bilo je to krupan događaj u ondašnjem Sara-

jevu, a kako su se u to vrijeme „živile" tradicija i ljubav za sportom među ženskom omladinom, priča prva smučarska šampionka Abdi Karahasanović:

— Muslimanka su nosile zar, a malo ih je bilo koje su šle na skijanje. Ja, kad bih šla na Bjelašnicu, na primjer, onda bih iz kuće izšla u zaru, sa trenerom. On je nosio stiju i ostale opremu. Tako mi mahaću, mi Kovače, pa kroz Čerčije i u tramvaju. Onda u voz, do Pazarica. Čim ušemo u voz, ja skinem zar, ispod sere vođ bila u stijačkoj opremi.

Abdi Karahasanović, inače, u to vrijeme bila član Romanija, prijača se imena pionirski ženskog smučarstva u Sarajevu.

— Pa eto, Dasa, moja velika prijateljica, pa iz moje škole Bosa Ljepava, Vikiša Ilić, Gira Hula ... Sjećam se i Dasa Kalamber, Nade

Prvika Njehomac, Vlasto Bogdanović, Anton Tiliček i Orzjo Šimencić na „patriotskoj stazi" u pobjeđu.

Zimski sportovi na „stazi"

Grupa članova Ski kluba na otvorenom priključnom stambenom klupskom domu na Črepoljskom

Zor, Džem Tadić, Genda Terak, Miro Vasiljević, profesorica Đurić... Bilo nas je podosta. Valjalo nam je i rekreativno pješačiti po planini...

Zvezdana Katalendić

Godina 1934. jedna je od najznačajnijih u prijetnoj istoriji Kluba, a i smučanja u Sarajevu i Bosni i Hercegovini. Dva događaja iz 1934. posebno su značajna. Za članove Ski kluba neopisnu radost predstavljao je završetak radova na prvom klupskom domu na Črepoljskom, a za sve sarajevske smučare isplodniji prvi skakaonice u Bosni i Hercegovini u neposrednoj blizini Hotela "Košević" na Palama.

Ideja o gradnji klupskog doma prisutna je od osnivanja Ski kluba, a realizovana je tek šest godina po osnivanju, kada su prikupljena sredstva.

— U tim ranim razmišljanjima o domu postojale su dvije varijante. Prema prvoj, tre-

Dr. Dušan Krstanović

Vilko Bač

kao je biti na Jahorini, a prema drugoj na Črepoljkom. Na kraju smo se odlučili za Črepoljko. Sjebam se da smo ugovor o kupovini zemljišta za gradnju s jednim seljacom sa Črepoljskog potpisali ja, kao predsjednik, i Dejan Cvijetić, kao sekretar Kluba – kaže Svetozar Kulašević.

Logradnja doma značila je i te kakva injekciju za još uspješniju aktivnost.

– Posebno je bilo važno da su tenisi na kojima smo počeli logradnju doma bili relativno blizu grada, a samim tim i vrlo pristupačni – kaže Aleksandar Trumić. – Upravo zato smo se i odlučili za Črepoljko. Inače, dom je projektovao inženjer prof. dr. Dušan Krstanović, kasnije član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovina. Objekat je imao svega pedeset ležaja, ali znalo je u njemu presaviti i do dijela smučara i izdrenika i nikome nije bilo lijepo, jer interesovalo nas je skijanje, druženje, a ne komfor.

O tome kako je tekla logradnja, priča dugogodišnji aktivista Vilko Bač:

Stazioneta na Kalovim brdima kod Pola

– Bez obzira što smo imali obezbjeđena zračna sredstva, svi članovi Kluba morali su maksimalno da se angažuju kako bi dom na Črepoljskom bio završen. Materijal je kamionima dopreman do Palina brda, a potom na konjima i ledima članova Kluba, preko Gorašice, prevođen na Črepoljsko. Kako je to bio događaj kada smo 11. novembra 1934. godine otvorili svoj prvi klupski objekat, gotovo svi članovi Kluba bili su na skupu. Sjedio se da je tom prilikom prisutne podržavio predsjednik Sarajevskog zimsko-sportskog podsaveza Jovo Radomirović i predstavnici drugih klubova i društava.

Prije otvaranja doma Ski-kluba na Črepoljskom, početkom 1934. godine, na Palama se desio krupan događaj, izgrađena je prva skakaonica u Bosni i Hercegovini, koju je finansirao Sarajevski zimsko-sportski podsavez.

– Skakaonica se nalazila na Kaločkim brdima na imanju Kočevića, a omogućavala je skokove oko 20 metara – kaže Aleksander Trnkić. – Imaće, skakaonica je vrlo kratko bila u upotrebi, jer se pokazalo da je pogrešno locirana, pašto se niijeg prilično kratko zadržavao na toj visini.

Izgradnja skakaonica završena je 6. februara i tog dana počeo je trening skakača pod vođstvom norveškog trenera i tada jednog od poznatijih evropskih skakača Jara Bjerna, koga je Podsavez, u saradnji s klubovima, angažovao za obuku prvih bosanskohercegovačkih skakača.

– Prvo takmičenje održano je 11. februara 1934. godine, istog dana kada je skakaonica bila otvorena. Skakali smo, Jar Bjern, Grujo Samardžić, Stjepan Bek, ja, Josip Terak, Zdravko Čović, Stanko Zadrnikar, Vajo Ilić, Jakica Gaon ... Bio je to vešik smučarski događaj, prava senzacija za mnoge koji su prvi put vidjeli jedan ovakav objekat – kaže Boban Ilić. – Bilo je to prapagandno takmičenje, a prvo zvanično organizovano je 18. feb-

ruara 1934. Bilo je to Prvo prvenstvo Sarajevskog zimsko-sportskog podsaveza u smučarskim skokovima i uopšte prvo zvanično takmičenje u ovoj disciplini u Bosni i Hercegovini. Prva Sampionatska titula pripala je Gruji Samardžiću, drugi je bio Stanko Zadrnikar, a treći Slobodan Đajić. Samardžić je dva puta skočio 14,5 i jednom 15 metara.

Đakić, smučarski skokovi u Bosni i Hercegovini upravo za vrijeme 14. zimskih olimpijskih igara slavo rijedak jubilej, skoro pola vijeka od prvog takmičenja u ovoj disciplini. Za prve početke vijeno su uzdana imena Gruja Samardžića, prvog šampiona i sigurno najboljeg prijestavnog skakača, koga

Kralj Muzik Jakić, republičkog prvaka sa 10 olimpijada sa 1937. godine

su neprijatelji strijeljali za vrijeme rata, i prvog trenera Norvežanina Jera Bjerna.

— Sjedom se, u mojoj kući organizovali smo sjednicu od Bjerna na kraju njegovog kratkog boravka u Sarajevu — kaže Svetozar Kutuđer-
ić. — Bjern je imao oko 21 godina, govorio je njemački. Nije htio da proba slatkiše ni pije, jedino je uzreo parče buneka i seljani-
ca. Nama je to bilo neobično, pa smo ga i upitali, a on je odgovorio da se ne može biti vrhunski sportista ukoliko se ne pazi na ishranu. Pričao nam je kako je počeo da skače kao dvanaestogodišnji dječak i da je od tih prvih dana vrlo disciplinovan, da ne sme za alkohol, duvan, jaku hranu, pa ni žena. Samo tako se mogu postići vrhunski rezultati — rekao je. — Irača, bio je to u ono vrijeme skakač evropskog nivoa.

Pored dosvođenja prvog stručnjaka iz inostranstva, Sarajevski zimsko-sportski poduzet značajnu pažnju posvetuje i proširivanju

Jamače stručne baze. Značajan korak na tom planu predstavlja 1934. godine, od 25. februara do 18. marta, održani prvi stručni tečaj za instrukcije smučanja, na kome učestvuju tridesetak kandidata. Voda ovog tečaja bio je Đuljan Tadić, a nastava su držali Vlado Hrišćević, Pape Sigmund i Đuljan Krstanović. Najuspešniji polaznici bili su Božidar Ilić, Božidar Felčar i Miroslav Debeljčić.

Naredne godine, ovoga puta u organizaciji Ski-kluba, održava se kurs za srednjoškolske nastavnike, njih trideset, koji su imali značajnu ulogu u popularizaciji smučanja među srednjoškolskom omladinom.

Ovog kura na Crnogorjkom sjela se Franjo Kantac

— Na kursu su se okupili nastavnici iz cijele Jugoslavije. Ja sam, pored pružanja prve lekarske pomoći, držao i predavanja iz fiziologije sporta i prve pomoći. Irača, glavni nastavnik smučanja bio je Drago Ušaga, apsolvent fizikure u Berlinu, zatim Vlado Hrišćević i Boban de Pala. Među istaknutim kuristima bio je i Jala Prodanov.

Klupsko prvenstvo 1935. godine održano je u Kalinoviku, a najbolji u trci na 18 kilometara bio je Murat Jakić, jedan od najboljih mladih takmičara iz tog perioda, tada član Slavije, a kasnije čitav niz godina takmičar i aktivista SSK.

S izgradnjom doma na Crnogorjkom sve je intenzivnija aktivnost na otkri novih podolaznika smučarskog sporta, pa 1936. godine Ski-klub na Crnogorjkom organizuje i školu smučanja, koja je radila tokom cijele zime, a školu je vodio Božidar Ilić.

Ove godine bosanskohercegovački takmičari po prvi put učestvuju na jednom državnom prvenstvu. Takmičenja su održana u Sloveniji, a na njima učestvuju Božidar Ilić i Stjepan Linceder u alpskoj, te Grujo Samardžić i Štefan Bek u nordijskoj kombinaciji. Rezultati koje su postigli nisu objavljeni.

log. Aleksandar Trnčić

Trofej Jelene Trumić. „damaile osvjetlje“ u smrtu sa 1937. godine

Sezona 1936/37. bila je bogata smučarskim događajima. Već početkom 1937. godine (18. januara) na Črepoljčkom je održano Prvenstvo Ski-kluba u smuču. Takmičari, njih trinaest, vozili su na djele staze ukupne dužine 2.300 metara, a visinska razlika iznosila je 300 metara. Zbog nezgodne krivine podlje samog starta, takmičenje je završilo samo sedam smučara, a ubjedljivo najbrži bio je Drago Cvijetić, koji je postigao vrijeme 2:28,2. Drugo mjesto pripalo je Viliju Legatu s vremenom 2:33,4, a treće Aleksandera Trumića, čije vrijeme nije zabilježeno u štampi.

Sarajevo je 1937. godine domaćin velikog sportskog događaja. Prvog jugoslovenskog smučarskog sleta, koji se, sredinom februara, održava na terenima Pale i Jahorine. U okviru sleta, na programu su bili Državno prvenstvo u svim disciplinama i Vojsno prvenstvo. U organizaciju su bila uključena tri

sarajevska sportska društva i klubovi koji su u svom sastavu imali i zimski sportske sekcije. Značajan doprinos organizaciji dali su i članovi Ski-kluba. Za vrijeme ove manifestacije na Jahorini je otvorena i prva smučarska skakaonica koja je izgradio vojska. Projektant ove skakaonice bio je predsjednik Ski-kluba Aleksander Trumić.

Prema onome što je zabilježila ondatnja štampa, u total na 18 kilometara učestvovalo je 66 takmičara, a najbolji je bio član ljubljanske Ilinje Franjo Mruk, koji je Hatu prešao za 1 sat, 14 minuta i 44 sekunde. Najuspješniji domaći takmičar u ovoj disciplini bio je Murat Jačić s vremenom od 1 sat, 28 minuta i 58 sekundi. Murat Jačić i danas posjeduje trofej, koji mu je kao najuspješnijem bosanskohercegovačkom takmičaru darovala redakcija „Politike“ – smučara izlivenog od bronze.

Na takmičenju u smuču najuspješniji je bio Jože Novak, a najbolje plasirani domaći takmičar Grujo Samardžić, isa Samardžića plasirali su se Vili Legat i Boban Ilić.

Jelena Trumić na jednom takmičenju na Črepoljčkom 1937. godine

Od takmičenja održanih 1937. godine bilježno još jedan interesantan smučarski događaj u organizaciji Ski-kluba Sarajevo. Na Cerepoljskom je, naime, 28. februara te godine održano „Damsko prvenstvo u smuču“. Prva nagrada, lik smučara sa tri brve grančice na mermenu, osvojila je Jelena Trumić, koja i danas posjeduje ovaj trofej.

Interesantno je da je na ovoj nagradi ugravidan čitav niz godina kasnije upotrebljavani znak Kluba u obliku trougla sa stilski ispisanim slovima SSK.

Poslije Prvog jugoslovenskog smučarskog diteta, smučanje u Sarajevu i okolini postaje još popularnije, posebno među srednjoškolskom omladinom. Sarajevo postaje i ove značajniji jugoslovenski smučarski centar, pa nije ni malo slučajno što se u domu Ski-kluba na Cere-

poljskom od 10. do 30. januara 1938. godine održava jugoslovenski tečaj za smučarske učitelje. Tečaj su pohađala 30 polaznika iz Ljubljane, Maribora, Beograda, Skoplja i Sarajeva, a nastavu je držao Branko Polić. Od deset polaznika iz Sarajeva, tečaj ih je završilo pet: Svetislav Japandić, Ognjen Lužnić, Kazimir Čičić, Edo Ambrožić i Stanko Zednikar.

Od ranije je u Ski-klubu planirana izgradnja jedne smučarske skakaonice, ali ova ideja se počela realizovati tek krajem 1938. godine, kada je počela gradnja skakaonice na Cerepoljskom, u neposrednoj blizini klupskog doma.

— Ranije skakaonica na Palama bila je kratkog vijeka. Zbog nedostatka snijega vrlo malo je korištena, a ubrzo je i istručila, pa

Kurs na Jahorini 1938. godine

je zabranjena za upotrebu. U Ski-klubu je bilo više polkorisnih skijaških skokova, pa je tako odlučeno da se gradi skakaonica na Crapočjokom – prijelaz se Antun Tilinek.

Projektant i ove skakaonice bio je inž. Aleksandar Trumić, a skakaonica je, prema riječivim riječima, omogućavala skokove od 30 do 35 metara.

– Ponovo je do punog izlaza došao entuzijazam svih članova Kluba – kaže Vilko Bač. Kao što je bio slučaj prilikom izgradnje klupskog doma na Crapočjokom, i prilikom gradnje skakaonice članovi su veliki dio posla obavili dobrovoljnim radovima.

Skakaonica je dovršena početkom 1939. godine, a svečano otvaranje bilo je 19. februara. Osvaj događaj zabilježila je i „Jugoslavenska pošta“, koja 21. februara piše kako je povodom otvaranja ovog objekta organizirano interesantno takmičenje, na kome je

netužljivo devetnaest skakača, devet domaćih i deset gostiju iz Slovenije. Ovo je ujedno bilo i prvenstvo Sarajevskog zimsko-sportskog podsaveza, a slovenski skakači takmičili su se san konkurencije. Prvenstvo Podsaveza osvojio je Grujo Samarčić, koji je sakupio 166,7 bodova, i najviše skočio 17,5 metara, drugo mjesto je pripalo Stanku Zadrnikaru, koji je postigao rekordan skok od 21,5 metara, ali sa punom, osvojio je 159,8 bodova. Gosti iz Slovenije postizali su dužine između 26 i 30 metara; a najbolji je bio Ljubijančanin Pribovičak.

Tokom 1939. godine uspostavljena je i saradnja između sarajevskih i beogradskih društava, odnosno između Ski-kluba Sarajevo i Srpskog planinarskog društva iz Beograda. U toku ove godine održan je i međusobni susret na Kopaoniku 27. i 28. februara.

U „Jugoslavenskoj pošti“ od 2. marta 1939. godine zabilježeno je takmičenje sarajevskih

Timski sastav sa Crapočjokom 1939. godine

i beogradskih smučara na Kopaoniku. U ovom tekstu navodi se novo ime kluba, Smučarski klub Sarajevo. Interesantno je da ovo ime smučara i na jednom dokumentu iz 1935. godine, na izlasku Jugoslovenskog zimsko-sportskog saveza, izlataj Trumić Aleksanderu 9. februara 1935, gdje piše da je on član Smučarskog kluba Sarajevo.

Na, ustimo se susreću na Kopaoniku. „Jugoslovenska pošta“ piše da je, pod vodstvom predsjednika Kluba Aleksandera Trumića i člana uprave Dušana Kremenovića, na Kopaonik doputovalo 12 takmičara Smučarskog kluba. Sarajevska ekipa bila je sastavljena od seniora i juniora, a u juniorskoj konkurenciji nastupio je i seljak sa Črepoljskog Milan Poluga, koji je pobijedio u takmičenju juniora. Seniorska ekipa Smučarskog kluba

Sarajevo pobijedila je u daljinskom trčanju, pa joj je pripao prelazni pehar. Beogradsčkog javešića Miroslava Jokića, porijeklom Bosanaca

I beogradski članovi zabilježili su događaje na Kopaoniku pa iz njih saznavamo još neke detalje o susretu Smučarskog kluba Sarajevo i Srpskog planinarskog društva. Tako „Politika“ bilježi da su sarajevski takmičari u seniorskoj konkurenciji imali tri minuta bolje vrijeme od beogradske ekipe. U takmičenju u slalomu, kako piše „Politika“, juniori su po rezultatima bili iznvi seniorima. Odabavio je Predrag Đajić, junior Smučarskog kluba Sarajevo, koji je nastupao van konkurencije i osvojio svih 200 bodova od 200 mogućih. Odličan rezultat postigao je i junior sarajevskog kluba Vlado Đorđević.

Na susret sarajevskih i beogradskih smučara 1935. godine na Kopaoniku

Izkaznica ing. Aleksandera Trumića

U „Pravdi“ se konstatuje da je „prvo učešće smučara iz Sarajeva pokazalo da oni imaju veoma lep broj spremnih i talentovanih smučara i da će kroz kratko vrijeme postati veoma opasni protivnici nativnim smučarima...”

Tokom 1940. godine organizovano je u Sarajevu i otkloni doza takmičenja, a među najuspješnijim organizatorima bio je Smučarski klub Sarajevo. Jedno propagandno takmičenje organizovano je na Betaniji, mrenu koji se proteže od Ginekolobka klinika pored puta za Vogoklu, a takmičili su se seniori na 15 i juniori na 7 kilometara. Početak staze, koju je trasiro Aleksander Trumić, bio je na Betaniji, a vodila je preko Nahoreva, Kobilje glave, Velešića ponovo do Betanije. Staza je savladavala visinsku razliku od oko 360 metara, a u konkurenciji seniora

najbrže ju je prolazio Leo Knap za sat četiri minute i pet sekundi, drugo mjesto pripalo je Vilju Legatu, a treće Stanku Forkapiću. Među juniorima najbrži je bio Eugen Krajinović sa vremenom 45 minuta petdeset i po sekundi, a stiglih su ga Milan Poljevi i Kreso Lekić.

Takmičenje na Betaniji organizovano je u prvoj polovini januara („Jugoslavenska polita“ donijela je rezultate u broju od 15. januara 1940.), a od 26. januara Smučarski klub Sarajevo šalje svoje najbolje članove na Državno prvenstvo koje je održano na Bohinju. Na stazi dužoj 18 kilometara nastupilo je 66 takmičara, među kojima i trojica članova Kluba Leo Knap, Vilj Legat i Vinko Marlović. Knap je zabilježio odličan rezultat sat, četrdeset minuta i dvadeset i četiri sekunde i zauzео peto mjesto. Vilj Legat pla-

asio se na 30, a Vinko Marčević na 39. mjesto. Počije vrijednog rezultata na Bahinju, Leo Knap je izabran u državnu reprezentaciju, koja je februara 1940. godine nastupila na jednom međunarodnom takmičenju u Austriji.

Tokom 1940. godine održano je još nekoliko takmičenja u organizaciji Smučarskog kluba Sarajevo. Tako se krajem januara (zabilježeno u „Jugoslovenskoj pošti“ od 29. januara) smučari takmiče za naslov međuklupskog prvaka Crnogorskog na 18 kilometara, a pobjedniku pripada pehar „Jugoslovenska pošta“, koji je osvojio Leo Knap, član Smučarskog kluba Sarajevo, drugo mjesto pripalo je Stanku Zadržkari (Slavija), a treće Viliju Legnu (Smučarski klub Sarajevo).

Početkom februara Klub je organizovao propagandnu trku u slalomu na cemicama na Trebeviću. Ovom prilikom nastupio je i Slavko Podkubovek, slovenački tehničar, koji se tada nalazio na odlučanju vojnog roka u Sarajevu, a po izlasku iz vojske ostao je u Sarajevu i pristupio Smučarskom klubu. Podkubovek je poslije rata odigrao značajnu ulogu u podizanju kvaliteta bosanskohercegovačkog smučanja.

— Sa članovima Smučarskog kluba upoznao sam se na Kopaoniku, već tada su me zvali da dođem u Sarajevo. Ja sam tada u Beogradu studirao DIF i ova ponuda me zainteresovala, jer su mi obećali posao. Kasnije sam služio vojsku u Jajce kasarni i kad sam otkriven, došao je predsjednik Trumič sa dekretom o postavljenju, pa sam tako ostao kao tehničar i trener u Smučarskom klubu—priča Slavko Podkubovek.

O slovenačkim smučarima koji su u predratnom periodu živjeli u Sarajevu i bili članovi Smučarskog kluba, Aleksander Trumič kaže:

— Da bismo sistematski i stručno obučavali svoje članove, pored domaćih kadrova, tražili smo se da angažujemo i druge kvalifikovane smučarjake. Za obuku trikača doveli smo

reprezentativa Leona Knapa, a za obuku skakača angažovali smo takođe slovenačkog tehničara Pribušleka. Alpskog vođača Podkubovleka smo zapazili u gimnaziji, pa je i on ostao u Sarajevu. Ova trojica Slovenaca veoma su pomogli razvoju smučanja u Sarajevu i Bosni i Hercegovini u tom predratnom periodu.

Krajem tridesetih godina sve je manje bilo snijega u Sarajevu i okolini, a i Jahorina, sa atraktivnim smučarskim terenima, postaje sve pristupačnija, pa se i tebište smučarskih aktivnosti prenosi na ovu planinu, na kojoj je ranije bilo izgrađeno nekoliko objehta za smjštaj.

— Za zimskih nedjelja sve je više smučara kretalo ka Jahorini, Alpski vođači bili su vozom do Fala, a otuda su pješice nastavljali na Jahorinu, a mi trikači bili smo pješice preko Trebevića, jer nam je ovaj put bio pogodniji za smučanje — sjeća se Murat Jajić. Ova popularnost Jahorine uticala je na to da i Smučarski klub donese odluku da gradi svoj dom na ovoj planini.

Osnovna je počela 1939. godine, najobimniji

Nesud i Predrag Đajić

redovi izvršeni su tokom 1940. i kad je dom bio gotovo završen bucinuo je rat, tako da praktično nikada nije ni bio u upotrebi.

— Dom je građen na mjestu današnjeg doma „Mladost“, a projektanti su bili Bajlon i Samarek. Bilo je zamišljeno da bude u formi bosanske bajte sa 25 kilaža. Dobili smo novčanu pomoć od Podsaveza, ali zračnjan je bio doprinos i članova krova članarina, dobrovoljne priloge i dobrovoljne akcije, jer tada smo već imali preko 200 članova i oko 20 tačmičara. Objekat je bio izgrađen do krova, a nedovršen je logorio 1941. godine — kaže Aleksander Trunčić.

Akcije za izgradnju doma na Jahorini, sjela se i Vilko Bač koji priča:

— Odlučili smo se za ovu lokaciju zbog privlačnih terena i obilnog snijega. Pred sam rat bili smo dovolj i vođu u objekat koji je rađen od ćerpiča u drvenoj konstrukciji. Čerpič je preko majstor Damjan na licu mjesta, u Rajskoj dolini. Za gradnju doma uzet je novac od Gradnje Inženjerske u visini od 40.000 dinara, a mjeniču se potpisali svi članovi Upravnog odbora Kluba. Polta sredstava opet nije bila dovoljna. Klub je, preko svojih aktivista

Vilko Bač u mladosti

i aktivistkinja, organizirao prikupljanje dobrovoljnih priloga od proizvođača i pojedinaca. Da bi se obezbijedilo materijale za dovršenje, organizirali smo u prostorijama tadašnjeg Opcinskog doma i prvi smučarski bal, koji je finansijski potpuno uspio. Ua sve to, organizirali smo i dobrovoljne radne akcije za dovršenje doma i prenos materijala od Pale do Jahorine i samog gradilista.

Na gradnju se srećom nedovršene Akcije kule na Jahorini

O velikaј akciji članova Šmučarskog kluba Sarajeva dosta je pisala i tečajna štampa, a jedan vrlo zapažen članak objavila je i „Politika“ u broju od 3. oktobra 1940. godine. Uz članak objavljena je i razglednica sa orijentom novog doma, koja je štampana u okviru akcije prikupljanja sredstava za gradnju. „Politika“ piše:

„Uđareni su temelji za podizanje još jednog šmučarskog doma na planini Jahorini. Pored društva „Romanija“, koje je pre nekoliko godina podiglo prvi dom na ovoj lepoj planini, i doma koji su podigli oficiri Sarajevskog garnizona, i Šmučarski klub iz Sarajeva, rešio je da otvori svoju davninašnju zamisao i podigne svoj dom.“

Svoj novi dom Šmučarski klub podiže na jednoj maloj uzvisici, u takozvanom „Rajskom dolu“. Samo mesto odlikovano je od vetrova, a nalazi se u blizini najljepših šmučarskih terena. Za razliku od ostalih planinskih domova, ovaj dom će se nalaziti u središtu terena i neće biti potrebno nikakvo penjanje i gubljenje vremena da se dođe do njih.

Podizanje novog doma biće omogućeno šmučarima da se na terenima zadržavaju i za vreme nevremena, pa čak i magli. Šmučari koji se budu nalazili na Goljoj Jahorini neće biti prinuđeni, kao do sada, da se posle vremenitog šmučanja i venanja po ogromnim terenima Jahorine prazebili i izmoran vraćaju u domove koji se nalaze pri dnu planine kad god se na planini pojave elementarne nepogode. U novom domu svi će biti omogućeno da se sklone od medave i uživaju na blagodat jednog sivilonita i odmorita na planini.

Za razliku od ostalih domova, koji su rađeni po uzoru na tuđa, novi dom Šmučarskog kluba biće izgrađen u stilu bosanske seorske planinske kuće. Unutrašnji raspored predviđen je tako da će najbolje odgovarati potrebama šmučara. U domu će biti pravi šmučarski život.

Dom na Jahorini biće drugi po redu koji podiže ovo napredno i u svakom pogledu idealno sportsko društvo – Šmučarski klub iz Sarajeva. Šmučarski klub je jedan od retkih sportskih klubova koji se i aktivno bavio poslednjih godina propagandom šmučarskog sporta po udaljenim i začebanim bosanskim selima i u tom pogledu postigao velike uspehe. Velika je zasluga Šmučarskog kluba što sada na sportskim takmičenjima u šmučanju viđemo i seljake šmučare iz okolnih sela koji beleže izvanredne rezultate i obećavaju da uskoro otisnu sa sobom u svim šmučarskim disciplinama svoje sportske drugove iz grada. Primer malog mlina Poluge, seljaka iz jednog sela u Crpovljskog, koji je pre dve godine kao član Šmučarskog kluba pobedio sve vršnjake na velikim šmučarskim utakmicama na Kopaoniku, najbolja je potvrda za ovo.

Zbog toga će podizanje novog doma na pla-

Ing. Mile Baljan

nini Jahorini značiti i novi uspeh na polju propagande smučarskog sporta. Vredni članovi Smučarskog kluba, čim stave svoj deo pod krov, potrudile se da po selima ispod Jahorine potraže mlade seljake, da ih privuku u svoje društvo i nauče veštini spuštanja i penjanja po ogromnoj planini koja je dobrim delom preko zime dostava bila za njih nepristupačna.

Da bi podigli dom na Jahorini, članovi i funkcioneri Smučarskog kluba stavili su sve svoja raspoloživa materijalna sredstva Klubu na raspolaganje. Sve pripreme radove izveli su, tako reći, sami, izabrali su mesto, izradili planove i sami našli nekaako mogućnosti za najpotrebnije rashode za podizanje jednog doma.

Zima se bliži, na Jahorini kroz kratko vreme zalegnule snežne pahuljice, a dom nije biti dovršen. Klub od svojih prijatelja iz Sarajeva ne može više da računa na nikakvu materijalnu pomoć. A želja svima bila bi da se dom ove jeseni bar stavi pod krov, pa da se na proleće prepri dalje na posao i dom dovrši.

Da bi dobio potrebna materijalna sredstva za dovršetak ovog doma, u pratnicu je došao i sam predsednik Smučarskog kluba izlascijer Aleksander Trumić, jedan od najpoznatijih sportaških radnika na području Bosne i Hercegovine.

— Nismo nameravali ni od koga ništa da tražimo — rekao nam je g. Trumić. — Smatrali smo da sredstvima kojima raspolazemo molamo dom da dovedemo pod krov i da rad nastavimo ključ godine. Međutim, u tome smo se računom pegerali i je sam priznaden, da nam ove zime ne bi propao rad i trud koji smo dosada uložili prilikom podizanja doma, da dodam u Beograd i zamolim od nadležnih potrebnu materijalnu pomoć za podizanje krova. Našim se da su u tome uspeeli, jer zastupam jednu čistu sportašku stvar i tražim pomoć koju su upotrebiti za propagandu sporta. (Autor teksta u „Politici“ nije potpisani).

Otvor domo Smučarskog kluba na Jahorini objavljen je i u „Pravdi“ od 28. februara

1941. godine uz tekst projektanta doma inž. Mate Bajlon pod naslovom „Stambena kultura Sarajeva“. Mate Bajlon i danas poseduje originalnu ocaid kopiju projekta nedovršenog doma na Jahorini, a poslao nam je, između ostalog, i originalne fotografije terena na kome je počela gradnja ovog objekta. Ova fotografija je tim interesantnija, jer je na njoj teren na kome je izgrađen današnji Dom „Mladost“, koji je građen na istom mestu, na temeljima nedovršenog objekta koji je izgoreo za vrijeme rata.

Prije nego je ratni požar zahvatio i našu zemlju, početkom 1941. godine još su trajale smučarske aktivnosti, a najvažnije takmičenje održano je u drugoj polovini januara. Naime, nastavljajući dalje godine ranije uspostavljenim tradicijom, članovi Srpskog planinarskog društva iz Beograda došli su u Sarajevo, na uzvratni susret sa članovima Smučarskog kluba. Kako je zabilježila „Jugoslavenska pehta“ u broju od 27. januara 1941. godine, dva kluba su se takmičila za pehane predjednika opštine i pehar ovog lista. Ujedno je održano i prvenstvo Zimsko-sportskog podzemca za seniore na 18 i juniore na 10 kilometara.

U prijateljskoj nadmetanju beogradskih i sarajevskih smučara, oba pehana osvojili su članovi Smučarskog kluba Sarajevo. Pojedinačno najbolji među seniorima bio je Leo Knap iz Smučarskog kluba, a među juniorima najbrži je bio Beograđanin Dimitrije Marinković. Titulu juniorskog preseka Podzemca osvojio je Karlo Mišićević.

Bilo je ovo i posljednje smučarsko takmičenje koje je zabilježeno na stranicama tadašnje štampa, koja je bile sve punije prijateljskih vijesti o nacionalnim i falističkim prodorima. I za smučanje je bilo sve manje vremena, a ubrzo je i potpuno prestalo.

Kad je, poslije okupacije stare Jugoslavije, formirana vještačka tvorevina takozvana NDH, na odmor su se našli i brojni sportaški klubovi, među njima i Smučarski klub Sarajevo, kome je zabranjena svaka aktivnost, a imovina konfiskovana.